



УКРАЇНА

(19) UA (11) 42530 (13) U
(51) МПК (2009)
A61D 19/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТЕВОГО ТЕМПЕРАМЕНТУ ЖЕРЕБЦІВ-ПЛІДНИКІВ

1

2

(21) u200900995

(22) 09.02.2009

(24) 10.07.2009

(46) 10.07.2009, Бюл.№ 13, 2009 р.

(72) ТКАЧОВ ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ,
СУШКО ОЛЕКСІЙ БОРИСОВИЧ

(73) ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНСЬКОЇ
АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК

(57) Спосіб визначення статевго темпераменту жеребців-плідників, що включає суб'єктивний опис статевої поведінки, який **відрізняється** тим, що передбачає визначення статевго темпераменту за хронометражем прояву окремих елементів статевої поведінки та статевих рефлексів.

Корисна модель відноситься до сільського господарства, зокрема до конярства, а саме до способів визначення статевго темпераменту плідників.

Відомі способи визначення темпераменту А.І. Мулітова; Х.Т. Арського; Н.А. Сафонова; І.Д. Манаківа; Г.В. Паршутіна та Є.Ю. Румянцевой дозволяють визначати не лише темперамент, а і тип вищої нервової діяльності [Адамовская М.В. Тип высшей нервной деятельности (ВНД) и репродуктивная функция жеребцов //Искусственное осеменение лошадей - истоки биотехнологии в животноводстве. -Дивово, 2004. -С.63-65].

Недоліком відомих способів визначення темпераменту коней є те, що темперамент визначають за проявом умовних рефлексів, які не є природженими, а набуваються протягом життя. Тому вони не можуть об'єктивно відображати темперамент бо він є природженою характеристикою тварини.

Найбільш близьким до матеріалу, який заявляється є відомий спосіб визначення типу вищої нервової діяльності коней який передбачає визначення темпераменту жеребців-плідників не лише за умовними рефлексами, а й за статевою поведінкою під час парування [Определение типа высшей нервной деятельности лошадей (Методическое руководство) /Карлсен Г.Г., Ашибокков Л.Х., Брейтшер И.Л., Леонова М.А., Ползунова А.М. /Под. ред. Карлсена Г.Г. -Дивово: ВНИИ Коневодства, 1970. -56с.].

Недоліками прототипу є те, що темперамент визначають за суб'єктивним описом статевої по-

ведінки без проведення об'єктивних досліджень безумовних рефлексів, а саме без хронометражу окремих елементів статевої поведінки (швидкість ерекції - час від візуального контакту з кобилою до початку ерекції, час від візуального контакту з кобилою до першої спроби зробити садку, кількість спроб зробити садку, загальний час парування), без хронометражу прояву статевих рефлексів (ерекції, парувальний, обіймальний, еякуляції), тому не може бути використаний для об'єктивного визначення статевго темпераменту, особливо в умовах експедиційної роботи по взяттю сперми на штучну вагіну, оскільки передбачає визначення темпераменту протягом 2 місяців.

В основу корисної моделі поставлено завдання - розробити спосіб визначення статевго темпераменту жеребців-плідників, який буде передбачати визначення статевго темпераменту за об'єктивними характеристиками, а саме хронометражем прояву окремих елементів статевої поведінки (швидкість ерекції - час від візуального контакту з кобилою до початку ерекції, час від візуального контакту з кобилою до першої спроби зробити садку, кількість спроб зробити садку, загальний час парування), хронометражем прояву статевих рефлексів (ерекції, парувальний, обіймальний, еякуляції).

Поставлене завдання вирішується тим, що у запропонованому способі визначення статевго темпераменту жеребців-плідників є спільне з прототипом використання суб'єктивного опису статевої поведінки і відрізняється проведенням хронометражу загальних елементів статевої поведінки

UA (11) 42530 (13) U

(швидкість реакції - час від візуального контакту з кобилою до початку ерекції, час від візуального контакту з кобилою до першої спроби зробити садку, кількість спроб зробити садку, загальний час парування) та хронометражу безумовних статевих рефлексів.

Технічний результат досягається шляхом проведення анамнезу, суб'єктивного опису статевої поведінки, хронометражу загальних елементів статевої поведінки та статевих рефлексів.

Ефективність заявленого способу і його перевагу підтверджено науково-господарським дослідом, наведеним нижче.

У Харківському кінному заводі (м. Харків) було відібрано 10 голів жеребців-плідників, поділених на дві групи по 5 голів у кожній за принципом пар - аналогів з урахуванням віку, живої ваги тощо. Групи тварин знаходилися в однакових умовах утримання і догляду.

Темперамент жеребців першої групи (контрольної) визначався за способом прототипу, при цьому на визначення темпераменту пішло 2 місяці (листопад 2006 - грудень 2006) та потребувало додаткових фінансових витрат пов'язаних з необхідністю побудови спеціального приміщення для визначення темпераменту та додаткових часових витрат на проведення дослідів (табл.1).

Статевий темперамент жеребців другої групи (дослідної) визначали за розробленим нами способом який передбачає наступні етапи:

- анамнез статевої поведінки;
- суб'єктивний опис статевої поведінки (самці неутримного темпераменту дуже гарячі і уперті, легко збуджуються і роблять садку настільки швидко, що технік осіменіння не завжди встигає підставити штучну вагіну. Вони зовсім не проявляють зовнішнього гальмування і відразу ж роблять садку в будь-яких нових умовах. Вони здатні робити по багато садок підряд, навіть при цілковитому статевому виснаженні. Плідники неутримного типу схильні до буйної поведінки, а також до онанізму. Плідники жвавого темпераменту енергійні, швидко збуджуються і добре йдуть у парування. Вони

швидко звикають до нової для них обстановки, статевая поведінка менш енергійна у порівнянні з неутримним темпераментом. При частих садках в одноманітних умовах у них швидко настає внутрішнє гальмування. Плідники спокійного темпераменту повільніше збуджуються при паруванні, але дають, як правило, повноцінні садки. Витримувати їх перед садкою немає потреби. Період зовнішнього гальмування у них більший, ніж у плідників жвавого типу, але зате і внутрішнє гальмування у них розвивається не так швидко. Плідники спокійного темпераменту схильні до ожиріння, через що для них особливо важливий моціон. Млявий темперамент - плідники цього типу дуже лякливі, довго не звикають до нової обстановки, а при різних порушеннях у роботі з ними у них легко утворюється тривале гальмування. При найменшому шумі, неспокійній поведінці самки, появі нової людини в приміщенні парування статеві рефлексі у них гальмуються. Тому використання таких плідників потребує особливої уваги і обережності з боку обслуговуючого персоналу);

- хронометраж прояву безумовних статевих рефлексів та статевої поведінки (табл.2-3). На підставі отриманих даних тривалості прояву окремих елементів статевої поведінки та статевих рефлексів до млявого, спокійного, жвавого або неутримного темпераментів відносили плідників в залежності від даних наведених у таблиці 4.

При цьому не було додаткових ані часових ані фінансових витрат, так як темперамент визначали під час проведення парування або взяття сперми на штучну вагіну. При цьому на визначення статевого темпераменту за запропонованим нами способом пішло 5 діб (15 листопада 2006 - 20 листопада 2006).

Використання запропонованого нами способу для визначення статевого темпераменту жеребців-плідників виявилось біологічно оправданим і економічно вигідним, адже не потрібно ані додаткових часових, ні фінансових витрат, так як статевий темперамент визначався під час парування, або взяття сперми на штучну вагіну.

Таблиця 1

Порівняння прототипу з розробленим нами способом

Показники за якими визначали темперамент	Спосіб за яким визначали темперамент	
	Прототип	Розроблений нами спосіб
1	2	3
Кількість діб необхідних для визначення темпераменту	не менше 60	5
Потреба у додаткових фінансових витратах (будування спеціального приміщення)	+	--
Показники за якими визначають статевий темперамент:		
- анамнез	--	+
- суб'єктивний опис статевої поведінки	+	+
- вивчення умовних рефлексів	+	--
- швидкість реакції	--	+
- час від візуального контакту з кобилою до першої спроби зробити садку	--	+

Продовження таблиці 1

1	2	3
- кількість спроб зробити садку	--	+
- загальний час парування	--	+
- швидкість набуття ерекції	--	+
- хронометраж рефлексу ерекції та його фаз	--	+
- хронометраж парувального рефлексу	--	+
- кількість фрікцій	--	+
- хронометраж обіймального рефлексу	--	+
- хронометраж рефлексу еякуляції	--	+

Таблиця 2

Хронометраж окремих елементів статевої поведінки жеребців-плідників

Плідники	n	Швидкість ерекції (час від візуального контакту з кобилою до початку ерекції), с	Час від візуального контакту з кобилою до 1 спроби садки, с	Кількість спроб зро- бити садку	Загальний час парування, хвилин	Статевий тем- перамент
Образець т-гн., 2000 (Уоаршин- Округа)	5	15,43±0,67	23,41±0,87	1,2±0,08	2,21±0,04	спокійний
Бридж т-гн., 1996 (Разбор- Бамбуйка)	5	18,11±0,82	25,47±1,17	1,4±0,08	2,32±0,18	спокійний
Азов т-гн., 1998 (Оріон-Арма)	5	9,04±0,32	15,28±0,92	2,1±0,12	3,0±0,2	жвавий
Град вор., 2000 (Архітектор- Габріель)	5	7,88±0,41	12,64±0,62	1,95±0,21	2,68±0,09	жвавий
Ізохор юр., 2002 (Хитон-Ігуана)	5	48,71±0,57	2,75±0,41	3,5±0,2	5,2±0,14	невтримний

Таблиця 3

Хронометраж статевих рефлексів жеребців-плідників

Плід- ники	n	Швид- кість набуття ерекції, с	Тривалість рефлексу ерекції, с			Парувальний реф- лекс		Обійма- льний рефлекс, с	Рефлекс еякуляції	Стате- вий темпе- рамент
			первин- на фаза	активна фаза	весь період	кількість фрікцій	трива- лість, с			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Образець т-гн., 2000 (Уоаршин- Округа)	5	20,5 ±0,24	10,2 ±0,11	18,4 ±0,14	28,7 ±0,18	9,0 ±0,24	12,32 ±0,09	30,41 ±0,17	9,12 ±0,1	спокійний
Бридж т-гн., 1996 (Разбор- Бамбуйка)	5	17,45 ±0,9	2,1 ±0,31	19,08 ±0,64	21,1 ±0,92	8,41 ±0,54	13,44 ±0,82	34,80 ±0,91	7,23 ±0,28	спокійний
Азов т-гн., 1998 (Оріон- Арма)	5	12,0 ±0,21	16,58 ±0,71	24,00 ±0,37	36,71 ±0,29	9,8 ±0,36	16,56 ±0,38	39,13 ±0,77	9,82 ±0,61	жвавий

Продовження таблиці 3

Град вор., 2000 (Архітек- тор- Габріель)	5	14,8 ±0,5	11,14 ±0,94	17,67 ±0,48	28,92 ±0,91	12,35 ±0,47	19,11 ±0,27	32,59 ±0,63	12,11 ±0,33	жвавий
Ізохор вор., 2002 (Хитон- Ігуана)	5	38,74 ±0,22	2,98 ±0,11	26,84 ±0,72	30,0 ±0,51	15,2 ±0,13	17,49 ±0,18	45,24 ±0,31	13,83 ±0,11	невтримний

Таблиця 4

Визначення статевого темпераменту за розробленим нами способом в залежності від хронометражу окремих елементів статевої поведінки та статевих рефлексів

Показник	Статевий темперамент			
	Млявий	Спокійний	Жвавий	Невтримний
Швидкість ерекції, с	23-38	11-22	до 10	39 та більше
Час до 1-ої спроби зробити садку, с	30 та більше	20-30	6-20	до 5
Кількість спроб зробити садку	2,5 та більше	до 1,5	1,5-2,5	2,5 та більше
Швидкість набуття ерекції, с	25-35	16-24	до 16	35 та більше
Кількість фрікцій	до 7	7-9,5	9,5-13	13 та більше
Загальний час парування, хвилин	3,5 та більше	до 2,5	2,5-3,5	3,5 та більше